Dnro 001/81/2017

Heikki Taulu 15.5.2017

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 16.5.2017 klo 12.15

VNS 4/2017 Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018-2021

Lausunnon pääkohdat

- Talouspolitiikan yleislinja on perusteltu. Tarvitaan vielä veroratkaisuja, jotta palkansaajien verotus ei kiristy millään tulotasolla.
- Lisäresurssit koulutukseen on tervetullut politiikan muutos. Perustutkimus ja ammattikorkeakoulut eivät saaneet riittävää huomiota.
- On hyvä, että yritysten T&K&I-toiminnan tuki kasvaa. Jatkossa yritystukia on kyettävä suuntaamaan selkeästi tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin.
- Kannustinloukkujen purkaminen ja työvoiman tarjonnan lisääminen ovat välttämättömiä. Työttömyysturvan aktiivimallin ongelma on, että se ei ota huomioon työttömän työnhaun aktiivisuutta. Työttömyysturva ei saa olla opiskelulle este.
- Panostukset arjen turvallisuuteen ovat perusteltuja.

Talouden näkymät

Suomen talous on kääntynyt vihdoin kasvu-uralle. Viime vuonna bruttokansantuote kasvoi 1,4 prosenttia. Kasvun odotetaan jatkuvan lähivuosina totuttua hitaampana. Hitaan kasvun myötä työllisyys kohenee hyvin hitaasti. Valtiovarainministeriön ennusteen perusuran mukaan työllisyysaste olisi 70 % vuonna 2019 ja 70,7 % vuonna 2021.

Riittämätön työllisyyden kasvu vaikuttaa kielteisesti julkisen sektorin rahoitusasemaan. Julkisen sektorin rakenteellinen alijäämä on reilun prosentin luokkaa vuonna 2021 ja julkisen velan BKT-suhde 65 prosenttia. Väestön ikääntymisestä aiheutuvat menopaineet kasvavat edelleen 2020-luvulla ja nk. kestävyysvaje on 2021 edelleen noin kolme prosenttia BKT:sta, eli seitsemän miljardia euroa. Arviossa ei ole otettu huomioon SOTE-uudistuksen vaikutuksia.

Talouspolitiikan yleislinja

Maan hallituksen linja huhtikuun lopun puoliväliriihessä ja julkisen talouden suunnitelmassa 2018-2021 on löytää kasvua ja työllisyyttä

vahvistavia toimia. Päätetyistä säästöistä hallitus pitää kiinni, mutta uusiin säästötoimiin ei ryhdytty. Julkisen talouden tasapainottaminen pääosin kasvun, työllisyyden ja rakenteellisten uudistusten kautta vastaa Akavan näkemystä.

Talouskasvun ja työllisyyden suotuisan kehityksen varmistaminen edellyttää, että vientisektorin hyvä kustannuskilpailukyky yhdistyy riittävän vahvaan kotimaiseen kysyntään. Siksi palkkaverotuksen kiristämistä tulee estää. Odotamme, että hallitus päättää kompensoida verokevennyksillä tänä ja ensi vuonna kilpailukykysopimuksen sisältämät sosiaalivakuutusmaksujen korotukset kaikilla tulotasoilla.

Koulutus- ja innovaatiot

Akava on tyytyväinen, että pitkään kestäneen leikkausjakson jälkeen kehysriihessä hallitus päätti panostaa tulevaan kasvuun, osaamiseen ja innovaatioihin. Aiemmin tehdyt leikkaukset ja koulutuksen uudistamistarpeet edellyttävät kuitenkin vielä uusia resurssilisäyksiä hallituskauden loppuvaiheessa.

Tekesille kohdennetut määrärahat yrityksille myönnettävien tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien lisäämiseen on hyvä tapa edistää innovaatioiden syntymistä. Akava korostaa, että Suomessa yritysten T&K&I-toiminalle ei ole verotukea, joten suoran T&K&I-tuen tasolla on vielä suurempi merkitys kuin useimmissa kilpailijamaissa. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotuelle on vahvempia perusteluja kuin useimmille muille yritystuille. Akava odottaa, että hallitus tekee jatkossa uusia päätöksiä yritystukien suuntaamisesta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Hallituksen nyt tekemät panostukset niin kutsutun lippulaivaohjelman rahoitukseen sekä Suomen Akatemialle parantavat tutkimuksen asemaa erityisesti yliopistoissa. Olemme kuitenkin huolissamme siitä, että kaikki lisäpanostukset kohdistetaan tuotteistamiseen ja kaupallistamiseen, sen sijaan perustutkimus, joka on korkeakoulujen tutkimustoiminnan ydin, ei saa lisää resursseja. Toisaalta pidämme selkeänä epäkohtana, että vaikka lippulaivaohjelmassa yhteistyötä yritysten kanssa korostetaan, ammattikorkeakoulut, joiden tehtäviin yritysyhteistyö erityisesti kuuluu, suljetaan pois ohjelmarahoituksesta.

Puoliväliriihessä tehty 15 miljoonan euron panostus ammatillisen koulutuksen ja 80 miljoonan varaus ammatillisen koulutuksen oppimiskeskuksen pääomittamiseen ovat tervetullut tuki ammatillisen koulutuksen uudistamiseen. On tärkeää, että lisäpanostuksilla ehkäistään koulutuksen keskeyttämistä ja rakennetaan koulutus- ja työelämäpolkuja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille ja aikuisille. Myös lukiokoulutus kärsii resurssipulasta ja sen uudistaminen olisi kaivannut tuekseen kehittämisrahoitusta.

Heikki Taulu 15.5.2017

Kannustinloukkujen purkaminen ja työvoiman tarjontaa lisäävät toimet

Akava on tyytyväinen, että sen pitkäaikainen tavoite yhdistelmävakuutuksesta otetaan valmisteluun ja että työttömiä kannustetaan yritystoiminnan aloittamiseen siirtämällä yritystoiminnan päätoimisuuden arviointia neljällä kuukaudella. Yrittäjän sairauspäivärahan omavastuuajan lyhentäminen neljästä päivästä yhteen päivään parantaa yrittäjän asemaa.

Akava pitää niin ikään tarpeellisena, että työttömyysturvaa kehitetään aktiivisempaan suuntaan. Kuitenkin nyt linjatun aktiivimallin ongelmana on, ettei se tunnista työnhakijan omaa aktiivisuutta**.**

On myönteistä, että työttömien opiskeluoikeuden valmistelua jatketaan. Valmistelussa on olennaisesti lisättävä työttömien opiskelumahdollisuuksia ja poistettava siihen liittyvä tarveharkinta.

Varhaiskasvatusmaksujen alennus on tervetullut ja kannustava muutos niiden perheiden osalta, joita se koskee.

Päätös sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen valmistelun käynnistämiseksi on merkittävä. Uudistus on tarpeen, jotta yhteiskunnalliset ja työelämän muutokset eivät vaaranna sosiaaliturvan toimivuutta.

Puoliväliriihessä ei kyetty tekemään päätöstä perhevapaajärjestelmän uudistamisesta tai edes valmistelun käynnistämisestä. Siihen olisi ollut erinomaiset edellytykset, koska valmistelua on jo tehty laajasti**.**

Arjen turvallisuus

Turvallinen yhteiskunta on perusta kansalaisten hyvinvoinnille, yritysten toimintaedellytyksille sekä Suomeen tehtäville investoinneille. Akava on tyytyväinen, että hallitus teki konkreettisia linjauksia ja osoitti resursseja poliisin ja rajavartioston henkilöstöön ja voimavaroihin.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti